

Ryszard Kotliński (1947–2023)

Ryszard Kotliński urodził się 17.03.1947 r. w Krośniewicach. W rodzinnym mieście ukończył szkołę podstawową i liceum ogólnokształcące, uzyskując w 1965 r. świadectwo dojrzałości. Studia magisterskie na kierunku geologia odbył na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego w latach 1966–1971. Pracę magisterską pt. *Charakterystyka geologiczno-geochemiczna dolnocechsztyńskiej serii lupkowej z rejonu Lubina* wykonał w Zakładzie Mineralogii i Petrografii Instytutu Geologicznego Uniwersytetu Wrocławskiego, pod kierunkiem profesora Kazimierza Maślankiewicza. Egzamin magisterski zdał 19.05.1971 r., uzyskując dyplom z wyróżnieniem. W czerwcu 1971 r. zawarł związek małżeński z Danutą Stępień, z którą miał dwójkę dzieci – Łukasza i Matyldę.

Pierwszą pracę Ryszard Kotliński podjął 1.07.1971 r. jako oceanolog stażysta w Instytucie Meteorologii i Gospodarki Wodnej, w Oddziale Morskim w Gdyni. Po odbyciu półrocznego stażu rozpoczął pracę geologa w placówce Instytutu Geologicznego w Sopocie, na stanowisku inżyniera w Pracowni Geologii Bałtyku. W grudniu 1972 r. na mocy uchwały Rady Naukowej Instytutu Geologicznego został powołany przez dyrektora IG, na stanowisko asystenta naukowo-badawczego, a od 1.03.1974 r. na stanowisko starszego asystenta. Kiedy w marcu 1975 r. został utworzony Zakład Geologii Morza IG w Sopocie, dyrektor Instytutu Geologicznego powierzył ówczesnemu magistrowi Kotlińskiemu sprawowanie funkcji kierownika Pracowni Geochemii i Petrografii, a wkrótce potem równoczesne sprawowanie funkcji zastępcy kierownika tego zakładu.

W grudniu 1978 r. uchwałą Rady Naukowej Instytutu Geologicznego Ryszard Kotliński uzyskał z wyróżnieniem stopień naukowy doktora nauk przyrodniczych. Rozprawa doktorska nosiła tytuł: *Osady denne Ławicy Słupskiej*, a wyniki badań zostały opublikowane w *Biuletynie Instytutu Geologicznego* nr 352. Dysertacja została napisana pod kierunkiem doc. dr. Henryka Pendiasa.

W latach 1980–1988 kierował Oddziałem Geologii Morza IG w Sopocie. W tym okresie był członkiem Rady Naukowej Instytutu Geologicznego w Warszawie, korespondentem Komisji Geologii Morza Międzynarodowej Unii Nauk Geologicznych oraz koordynatorem ds. badań i współpracy w zakresie geologii morza w grupie tematycznej 4. Międzynarodowego Programu *Ocean Świata*.

Od 1973 r. uczestniczył w posiedzeniach specjalistów Rady Naukowo-Technicznej oraz Rady Pełnomocników *Intermergeo*, a w latach 1980–1987 był członkiem tej rady. W 1987 r. na wniosek głównego geologa kraju został oddelegowany przez PIG do pracy we Wspólnej Organizacji *Interoceanmetal* (IOM) w Szczecinie, gdzie od 15.01.1988 r. do czerwca 1992 r. pełnił funkcję głównego geologa – naczelnika Wydziału Służby Geologicznej IOM.

W 1992 r. na wniosek pełnomocnego przedstawiciela RP w Radzie IOM, Rada Pełnomocnych Przedstawicieli Państw IOM mianowała dr. Kotlińskiego na stanowisko dyrektora generalnego tej organizacji, na 5-letnią kadencję. Jednak postanowieniami Rady IOM sprawowanie tej funkcji powierzano mu później na kolejne 5-letnie kadencje do 20.05.2011 r. Po tym czasie aż do przejścia na emeryturę pełnił funkcję konsultanta IOM.

Od 1991 r. Ryszard Kotliński reprezentował Polskę w pracach Komisji Przygotowawczej Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego i Międzynarodowego Trybunału Prawa Morza, a także na kilkunastu sesjach Międzynarodowej Organizacji Dna Morskiego (*International Seabed Authority – ISA*). W 1996 r. został wybrany przez Radę ISA na członka Komisji Prawno-Technicznej. Na 14. sesji (w 2008 r.) Zgromadzenie ISA wybrało Ryszarda Kotlińskiego na prezydenta ISA. Między innymi dzięki Jego pracom Polska w ramach IOM znalazła się wśród *zarejestrowanych inwestorów pionierskich* prowadzących badania rozpoznawcze i eksploracyjne na obszarze strefy rozłamowej Clarion–Clipperton na Pacyfiku.

W 2000 r. Rada Naukowa Państwowego Instytutu Geologicznego nadała Ryszardowi Kotlińskiemu stopień naukowy doktora habilitowanego nauk o Ziemi – w zakresie geologii złóż surowców metalicznych. Podstawą do nadania stopnia była rozprawa pt. *Metallogenesis of the world's ocean against the background of oceanic crust evo-*

lution, opublikowana w 4. tomie *Polish Geological Institute Special Papers*.

Od 1996 r. Ryszard Kotliński był pracownikiem naukowo-dydaktycznym na Politechnice Szczecińskiej (obecnie Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny) oraz Uniwersytecie Szczecińskim, gdzie pełnił funkcję kierownika Zakładu Geologii Morza w Instytucie Nauk o Morzu. Tytuł naukowy profesora nauk o Ziemi otrzymał w 2011 r.

Ryszard Kotliński należał do pionierskiej grupy polskich badaczy geologii dna Bałtyku: uczestniczył w pierwszych geologicznych rejsach badawczych, był współautorem pierwszej dokumentacji morskich złóż kruszywa naturalnego na Ławicy Słupskiej. Głównym przedmiotem jego badań naukowych w zakresie geologii morza były badania petrograficzne, mineralogiczne i geochemiczne osadów Morza Bałtyckiego. W swoich pracach dążył do rozpoznania procesów sedymentacyjnych, a także warunków powstawania współczesnych rozsypek przybrzeżno-morskich minerałów ciężkich oraz surowców okruszowych występujących w Bałtyku.

W czasie pracy w IOM kontynuował rozpoczęte w PIG badania geologiczne oceanów, w szczególności odnoszące się do zagadnień litostratygraficznych oraz metalogenezy głębokowodnych złóż kopalin użytecznych, a zwłaszcza koncentracji polimetalicznych. Badania geologiczno-poszukiwawcze przeprowadzone we wschodniej części pola Clarion–Clipperton na Pacyfiku zmierzały do rozpoznania geologii tego regionu, ustalenia składu mineralnego i chemicznego osadów oraz znajdujących się w nich koncentracji. W latach 1988–1991 uczestniczył w wielu międzynarodowych ekspedycjach geologicznych na polu Clarion–Clipperton oraz w opracowaniu dokumentacji zasobowej i wniosku o rejestrację przez ONZ obszaru wydobywczego IOM. W latach 1993–1998 brał udział w opracowaniu dla ISA dokumentacji zasobowych złóż koncentracji oraz ekspertyz naukowych, w tym 15-letniego programu badań IOM zatwierdzonego w 1997 r. przez ISA. W imieniu IOM 29 marca 2001 r. Profesor Kotliński podpisał z sekretarzem generalnym ISA 15-letni kontrakt na prowadzenie eksploracji obszaru złożowego IOM.

Od 1999 r. kontynuował badania i analizy dotyczące powstania i ewolucji geodynamicznej oceanów Ziemi oraz zależności występowania, rozmieszczenia i formowania złóż kopalin oceanicznych. Jako ekspert IOM uczestniczył w pracach Międzynarodowego Zespołu ISA ds. opracowania *Modelu geologicznego złóż koncentracji polimetalicznych strefy Clarion–Clipperton na Pacyfiku*, w zakresie przestrzennego rozmieszczenia i zależności formowania osadów oraz genezy koncentracji polimetalicznych.

Nie sposób wymienić wszystkich gremiów i komitetów, których członkiem był Profesor Ryszard Kotliński. Do najważniejszych należą: Komitet Badań Morza PAN, Komitet Nauk Geologicznych PAN, Rada Naukowa Państwowego Instytutu Geologicznego, Komitet Zrównoważonej Gospodarki Surowcami Mineralnymi PAN. Był również członkiem zagranicznym Narodowej Akademii Nauk Ukrainy. Jako członek Polskiego Towarzystwa Geologicznego pełnił rolę sekretarza Oddziału Gdańskiego

PTGeol w latach 1973–1974. Wyniki prac i badań Profesora były prezentowane na sympozjach, seminariach i konferencjach naukowych w kraju i za granicą. Jest autorem i współautorem ponad 190 prac naukowych, dokumentacji i ekspertyz oraz monografii, które ukazały się w renomowanych periodykach naukowych o dużym zasięgu, wydawanych zarówno po polsku, jak i w językach obcych. Jedną z najważniejszych publikacji Ryszarda Kotlińskiego pozostaje książka *Surowce mineralne mórz i oceanów*, którą napisał w 1998 r. wraz ze Stanisławem Depowskim, Edwardem Rühle oraz Krzysztofem Szamałkiem. W 2012 r. ukończył opracowanie czterech map: *Mapy osadów oceanicznych*, *Mapy form strukturalnych dna oceanicznego*, *Mapy geodynamicznej oceanów* oraz *Mapy płyt litosferycznych Ziemi*. Zagadnienia dotyczące metalogenezy złóż oceanicznych i racjonalnego wykorzystania kopalin użytecznych pozostały do końca głównym celem badań naukowych Profesora.

Za działalność organizacyjną i naukową otrzymał wiele wysokich odznaczeń państwowych, regionalnych oraz zagranicznych, a także resortowych, w tym Nagrodę Ministra Środowiska *Geologia 2007*. Na podkreślenie zasługuje także przeszło 20-letnia aktywność społeczna i charytatywna Profesora w *Rotary International (Rotary Club Szczecin)*.

Ryszard Kotliński zmarł 25 grudnia 2023 r. w swoim domu w Kościelisku, otoczony najbliższą rodziną. Spoczął na Cmentarzu Osobowickim we Wrocławiu.

Profesor Ryszard Kotliński był człowiekiem obdarzonym niezwykle spokojem, o ogromnej wiedzy na temat geologii morza, oceanografii, filozofii oraz historii nauk przyrodniczych. Był osobą życzliwą, rodzinną i empatyczną. Po pobycie we Wrocławiu, gdzie studiował, i kilkunastu latach mieszkania i pracy w Trójmieście, przez wiele kolejnych lat jego życie toczyło się pomiędzy Szczecinem, gdzie pracował, Kościeliskiem, gdzie posiadał dom i rodzinę, a Kingston na Jamajce, gdzie często przebywał w podróżach służbowych jako przedstawiciel IOM. We wszystkich tych miejscach miał wielu znajomych i przyjaciół, z którymi współpracował oraz spotykał się na polu towarzyskim. Uwielbiał tenis ziemny, który nie tylko namiętnie oglądał, kibicując polskim sportowcom, ale również ćwiczył i grał regularnie. Jako szef był wymagający, jednak jednocześnie pozostawiał wiele swobody i umożliwiał realizację własnych pomysłów oraz projektów.

Profesor Ryszard Kotliński wniósł wielki wkład naukowy w rozwój wiedzy o geologii morza w Polsce. Ponadto Jego prace naukowe poświęcone genezie, składowi chemicznemu i mineralnemu oraz procesowi wzrostu koncentracji polimetalicznych znajdują się w kanonie światowych publikacji poświęconych temu tematowi. Stworzył polską grupę badawczą zajmującą się zagadnieniami surowcowymi oceanu światowego. Współpracownicy naukowcy Profesora będą kontynuowali Jego dzieło, wykorzystując wiedzę, jaką im przekazał.

Dominik Zawadzki, Regina Kramarska
i Krzysztof Szamałek